

Sygn. akt I ACa 1808/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSA Jolanta Grzegorzcyk

Sędziowie SA Alicja Myszkowska (spr .)

del . SO Barbara Krysztofiak

Protokolant sekretarz sądowy Lidia Milczarek

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **M. R.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Aresztowi Śledczemu w Ł.** zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 29 października 2015 r. sygn. akt II C 314/14

1. **oddala apelację;**

2. **przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Ł. na rzecz radcy prawnego F. K. prowadzącego Kancelarię Radcy Prawnego w Ł. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem i 60/100) zł brutto tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygnatura akt I ACa 1808/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie z powództwa M. R. przeciwko Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu w Ł. o zadośćuczynienie w pkt 1 oddalił powództwo, w pkt 2 przyznał i nakazuje wypłacić na rzecz radcy prawnego F. K. z Kancelarii Radcy Prawnego, położonej w Ł. przy ul. (...), ze Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 147,60 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu, zaś w pkt 3 nie obciążył powoda kosztami procesu w tym kosztami zastępstwa procesowego pozwanego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny, który Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własny do rozpoznania sprawy na etapie postępowania apelacyjnego:

M. R. przebywał w Areszcie Śledczym w Ł. od 12 września 2012 r. do 23 grudnia 2013 r.

Powód w pozwanej jednostce przebywał w wielu celach. Początkowo 12 września 2012 r. powód został osadzony w celi nr 9 (pawilonu A/1) o powierzchni 11 m² z jeszcze jedną osobą, a następnie jeszcze tego samego dnia przeniesiony do celi nr 81 (pawilonu A/3) o powierzchni 26,11 m², gdzie przebywał do 7 marca 2013 r. wraz z pięcioma, sześcioma bądź

7 innymi osobami. W dniu 8 marca 2013 r. powód został przeniesiony do celi nr 83 (pawilonu A/3) o powierzchni 11,37 m², przy czym do 31 maja 2013 r. wraz z dwoma innymi więźniami, następnie od 1 do 3 czerwca 2013 r. z jednym osadzonym, a od 4 do 24 czerwca 2013 r. z dwoma osadzonymi. Od 25 czerwca 2013 powód zajmował celę w pawilonie A/3 nr 84 o powierzchni 12,04m² wraz z trzema innymi osadzonymi. W dniu 1 lipca 2013 r. został przeniesiony do celi nr 15 (w pawilonie C/1) o powierzchni 4,8 m², gdzie do 11 lipca 2013 r. w celi tej powód przebywał sam. W dniach od 12 do 14 lipca 2013 r. powód był osadzony także sam w celi nr 16 (pawilonu A/1) o powierzchni 4,84 m². Kolejnego dnia tj. 15 lipca 2013 r. powód krótko przebywał w celi nr 46 (pawilonu A/2) o powierzchni 12,06 m² wraz z dwoma innymi osadzonymi i jeszcze tego samego dnia został przeniesiony do celi nr 147 (pawilon A/4) o powierzchni 12,05 m², przy czym do końca lipca przebywał tam wraz z dwoma innymi osobami, a następnie w okresie od 1 do 6 sierpnia 2013 r. z jednym osadzonym. W dniach od 7 do 20 sierpnia 2013 r. powód przebywał w celi nr 84 (pawilonu A/3) o powierzchni 12,04 m² wraz z trzema innymi osobami. Od 21 sierpnia do 2 września 2013 r. powód został umieszczony w celi nr 83 (pawilonu A/3) o powierzchni 11,37 m², a od 3 września 2013 r. sam w celi nr 15 (pawilonu A/1) o powierzchni 4,7 m². W dniu 22 września 2013 r. przeniesiono powoda do celi nr 131 (pawilonu B/4) o powierzchni 6,16 m², gdzie do 17 listopada 2013 r. przebywał sam bądź jeszcze z jednym osadzonym. W okresie od 18 listopada do 23 grudnia 2013 r. powód przebywał sam w celi nr 97 (pawilonu B/3) o powierzchni 5,17 m².

(...) Areszt Śledczy jest jednostką penitencjarną przeznaczoną głównie dla osób tymczasowo aresztowanych. W jego ramach funkcjonują również oddziały, na których przebywają osoby skazane.

Wśród osadzonych w areszcie są także osoby niezrównoważone emocjonalne. Osoby te są zakwaterowywane w celach mieszkalnych wspólnie z innymi więźniami. Osoby te straszą współosadzonych popełnieniem samobójstwa. Mogło się zdarzyć, że powód był zakwaterowany w jednej celi z takimi osobami.

Na terenie Aresztu Śledczego w Ł. znajduje się 7 podstawowych budynków, oddanych do użytku w 1963 r. Są wśród nich 3 pawilony mieszkalne o tej samej strukturze i kubaturze. Pawilony aresztu usytuowane są równoległe do siebie, a pomiędzy nimi znajdują się place spacerowe.

Generalny remont w Areszcie Śledczym był przeprowadzany w latach 2002 – 2007. Zakres prac polegał na uzupełnieniu ubytków tynku, wymianie instalacji elektrycznej oraz wymianie bądź naprawie sprzętu kwaterunkowego tj. stołów, szafek, łóżek. Sprawdzana była drożność instalacji c.o. i wymienione zużyte muszle klozetowe oraz umywalki. W celach wydzielono kąpiki sanitarne.

W pomieszczeniach przeznaczonych do kontroli osobistej osadzonych w sektorze widzeń zostały zamontowane kamery monitorujące zachowanie osadzonych jak i funkcjonariuszy.

Okna w celach mieszkalnych są odpowiedniej wielkości i umożliwiają należyty dopływ światła dziennego. We wszystkich oknach na polecenie sędziego penitencjarnego zamontowane zostały blendy, w celu zapobieżenia niekontrolowanym kontaktom osadzonych. (...) wentylacji działał sprawnie. Wszystkie cele posiadały sprawną wentylację grawitacyjną. We wszystkich celach zamontowane były otwierane okna bądź lufciki oraz wolno przepływowe kratki wentylacyjne, celem zapewnienia przepływu powietrza. Wentylacja zarówno w celach więziennych i pomieszczeniach pomocniczych podłączona jest prawidłowo i spełnia wymagania przewidziane prawem budowlanym, a przewody wentylacyjne są drożne. Przesłony w oknach zostały zamontowane zgodnie z zasadami sztuki budowlanej i posiadają wymagane atesty i certyfikaty. Mogą być wykorzystywane do celów, jakich zostały użyte. Nie powodują one gorszego oświetlenia cel. Wieczorem cele oświetlają świetlówki jarzeniowe odpowiednio zabezpieczone przed uszkodzeniem, a emitowane przez nie światło należy uznać za wystarczające do czytania i pisanie.

W dniu 14 kwietnia 2014 r. została przeprowadzona przez biegłego sądowego z zakresu budownictwa K. Ś., wizja lokalna cel mieszkalnych w pozwanym areszcie. Po przeprowadzonej wizji biegły w swojej opinii potwierdził, że przesłony zostały zaprojektowane i wykonane zgodnie z przepisami i normami, nie ograniczając dopływu powietrza,

jak również z uwagi na wielkość otworów okiennych, nie ograniczając przenikania światła do pomieszczeń. Montaż przesłon wynika z przepisów specjalnych dla zakładów karnych i aresztów śledczych. Wentylacja w celach jest zgodna z przepisami, możliwa poprzez otwory okienne (większe od podanych według wytycznych). Istniejące przewody wentylacyjne służą do wentylacji kącika sanitarnego, który obecnie jest wydzielany do pełnej wysokości pomieszczenia ściankami typu lekkiego. Przewody wentylacyjne podlegają okresowym kontrolom przez osoby uprawnione i są poddawane naprawom bieżącym i według wskazań osoby uprawnionej. Przewody wentylacyjne były poddawane okresowym kontrolom stanu technicznego zgodnie z przepisami. Stan techniczny instalacji grzewczej jest zgodny z obowiązującymi przepisami i zapewnia właściwe warunki cieplne w pomieszczeniach, które nie zmieniały swojego przeznaczenia użytkowego od momentu oddania do użytku. Przy dużych różnicach temperatur zewnętrznych i wewnętrznych może okresowo wystąpić obniżenie temperatury, z uwagi na stary system grzewczy i jego opóźnienia w podniesieniu temperatury czynnika grzewczego /jest to z reguły proces krótkotrwały, gdyż grzejniki nie posiadają, zgodnie z przepisami zaworów regulacyjnych przy grzejnikach, i czynnik cieplny o wysokiej temperaturze przepływa bez ograniczeń przez grzejnik, dając wyższą temperaturę w pomieszczeniu (jest to system bardzo nieekonomiczny, ale wynikający ze specyfiki użytkowania i przepisów specjalnych). Stan techniczny stolarki okiennej, zastany przez biegłego, podczas wizji, wskazuje, że nie on idealny, z uwagi na długi okres eksploatacji w trudnych warunkach niszczenia i dewastacji przez osadzonych. Brak wyraźnych odkształceń skrzydeł okiennych lub wypaczeń. Skrzydła zamykają się bez specjalnych problemów. Skrzydła wyposażone są w kilka rodzajów zamknięć: fabryczne tzw. oliwki, klamki do skrzydeł okiennych, zasuwki dwuelementowe montowane na ramach skrzydła okiennego i ościeżnicy. Wszystkie klamki pozwalają na dokładne domknięcie skrzydła okiennego. W skrzydłach okiennych drewnianych nie występują uszczelki, co po wieloletnim intensywnym użytkowaniu i braku możliwości dalszej regulacji, może dawać uczucie przewiewu (w formie mikroszczelin stosowanych obecnie w nowej stolarce w celu wymuszenia obiegu powietrza w pomieszczeniach). Cele wizytowane przez biegłego były doświetlone prawidłowo światłem słonecznym, ponadto cele były oświetlone światłem sztucznym o parametrach przewyższających wymagania dla pomieszczeń.

W dniu 16 maja 2014 r. odbyła się wizja lokalna cel AŚ w Ł. z udziałem biegłego sądowego z zakresu budownictwa K. H.. Po przeprowadzonych oględzinach biegły wydał opinie, w której stwierdził, iż cele mieszkalne pawilonów Aresztu Śledczego wybudowane były zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami prawa budowlanego. Obecnie trwają, na bieżąco, prace poprawiające standard pomieszczeń cel, chociażby poprzez wydzielanie kącików sanitarnych. Wszystkie cele mieszkalne, z wyjątkiem cel mieszkalnych będących w remoncie (cela nr 123 w pawilonie a, oraz cela 84 w pawilonie B) spełniają warunki zasiedlenia, i wynoszą powyżej 3m² na osobę. Procesu dezynfekowania nie przeprowadza się w celach, jedynie przeprowadza się dezynsekcję (przeciwko robactwu) w 90% cel przejściowych, pawilonu A. W części oknach cel mieszkalnych występują blendy skośne. Wykonane są w konstrukcji nośnej i ochronnej z kształtowników metalowych, w których osadzone są szyby ze szkła zbrojonego. Blendy te spełniały warunki obowiązujące w okresie budowy pawilonów. Obecnie są systematycznie wymieniane. W pozostałych przypadkach występują blendy „równoległe”. Są to blendy spełniające wymagania prawa budowlanego, w zakresie obowiązujących przepisów. Do odbiorników wody (umywalka i wc) znajdujących się w kącikach sanitarnych w celach mieszkalnych, dostarczana jest tylko woda zimna. W zakresie cyrkulacji powietrza, to każda cela mieszkalna posiada okno otwierane do wewnątrz oraz kratkę wentylacyjną, zapewniające wentylację grawitacyjną. Przeprowadzane są systematyczne kontrole przewodów wentylacyjnych przez uprawnione służby (kominarskie) co do prawidłowego ich działania. Same przekroje poprzeczne przewodów pionowych pozostają cały czas bez zmian. Natomiast często występują przypadki przesłaniania krutek wentylacyjnych przez osadzonych. Kąciki sanitarne w celach mieszkalnych, pomimo że warunki techniczne jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, nie obowiązują aresztów śledczych oraz więzień w zakresie warunków dla pomieszczeń sanitarnych, to przedmiotowe cele mieszkalne posiadają kąciki sanitarne które spełniają te warunki, za wyjątkiem celi nr 69 w pawilonie A, w której to celi mieszkalnej, która stanowi celę jednoosobową izolacyjną brak jest wydzielienia kącika sanitarnego. W pozostałych celach (poza celą nr 69 pawilonu A) kąciki sanitarne są wydzielone drzwiami płytowymi do wysokości ok. 200cm, bądź drzwiami płytowymi do wysokości ok. 120cm z ruchomą zasłonką z tkaniny. Wszystkie cele mają zapewniony dostęp bezpośredni lub pośredni do wentylacyjnych przewodów pionowych. Te przypadki nie mają zasadniczego znaczenia dla spełnienia funkcji jakie mają zapewnić kąciki sanitarne i są w zakresie zasłonek zmieniane. We wszystkich

przypadkach, z wyjątkiem cel będących w remoncie, jest zainstalowana umywalka oraz miska ustępowa z deską sedesową.

Osadzeni skarżą się, że latem w celach mieszkalnych jest za gorąco, a zimą za zimno. Instalacja grzewcza sprawdzana jest co roku przed sezonem grzewczym. W styczniu 2014 r. sprawdzana była temperatura panująca w celach mieszkalnych - wahała się ona na poziomie ok. 20-22 °C.

W Areszcie są trzy łaźnie, usytuowane na najniższej kondygnacji, w każdym z pawilonów mieszkalnych. Każda składa się z przebieralni i pomieszczenia kąpielowego. Raz na tydzień osadzeni korzystają z łaźni. Kąpiel trwa 15-20 minut.

Wszystkie cele w Areszcie Śledczym w Ł. są skanalizowane i mają doprowadzoną jedynie zimną wodę.

Kąciki sanitarne w celach są oddzielone od reszty celi, aczkolwiek nie pełną zabudową. Wysokość zabudowy sięga co najmniej 215 cm, z niższymi drzwiami lub przesłoną - około 150 cm. Drzwiczki kącika są wysokie do poziomu wizjera. Zabudowa kącików sanitarnych często nie sięga podłogi ani sufitu, także z uwagi na jeden pion wentylacyjny w celi.

Każda z cel ma zainstalowane gniazda elektryczne, co umożliwia osadzonym korzystanie z odbiorników telewizyjnych i grzałek. W każdej celi jest miska.

Oświetlenie w celach jest jarzeniowe. Żarówki są wymieniane przez administrację, po zgłoszeniu awarii przez osadzonych.

Rzecznik Praw Obywatelskich w piśmie z dnia 17 grudnia 2012 roku oświadczył, że nie stwierdził nieprawidłowości w zakresie sposobu zabudowy kącika sanitarnego.

W niektórych celach zarówno ściany jak i sprzęt kwaterunkowy były zniszczone i zużyte.

Także łóżka i materace nosiły ślady zużycia i zniszczenia.

Pościel wydawana osadzonym była czysta. W miarę potrzeby była wymieniana. W celi nie było insektów.

W Areszcie Śledczym w Ł. służba zdrowia zajmuje 12 pomieszczeń usytuowanych w pawilonach mieszkalnych. W Pawilonie B znajduje się pokój kierownika służby zdrowia, pokój lekarzy, sekretariat oraz gabinet przyjęć lekarzy specjalistów. Ponadto w każdym pawilonie mieszkalnym jest gabinet stomatologiczny i ambulatorium, w którym pełni dyżur pielęgniarka, a także przyjmuje pacjentów lekarz internista.

Osadzeni zapisują się na wizyty lekarskie i oczekują na nie ok. 2-3 tygodni.

Na przeziębienie czy ból głowy bądź gardła osadzeni otrzymują środki przeciwbólowe. W takiej sytuacji nie stosuje się antybiotyków.

W czasie pobytu w pozwanej jednostce powód korzystał z opieki medycznej. Kilkakrotnie był konsultowany u lekarza jak i psychologa. Posiłki dla osadzonych przygotowywane są w kuchni znajdującej się w budynku wielofunkcyjnym.

Posiłki są wydawane na talerzach a napoje w kubkach, zgodnych z wymaganiami zasadniczymi właściwych dyrektyw UE i są dopuszczone do obrotu na jej obszarze. Są one dopuszczone do kontaktu z żywnością. Sztućce, którymi posługują się osadzeni są bezpieczne w kontakcie z żywnością i spełniają parametry jakościowe i ochrony środowiska.

W Areszcie działają dwie kantyny, w których osadzeni mający środki finansowe mogą kupować artykuły żywnościowe, wyroby tytoniowe, a także środki higieniczne, kosmetyki oraz niektóre artykuły przemysłowe.

W Areszcie wykorzystywane są tradycyjne formy działalności kulturalno – oświatowej, takie jak wypożyczenie książek, nadawanie audycji przez radiowęzeł, oglądanie telewizji w świetlicy, organizowanie spotkań osadzonych z osobami spoza jednostki oraz konkursów tematycznych i dostarczanie prasy.

Nie ma możliwości w pozwanej jednostce zapewnienia osadzonym ćwiczeń fizycznych.

W celi osadzeni mogą mieć własne odbiorniki telewizyjne.

Większość osadzonych w AŚ w Ł. korzysta z własnej odzieży. Na prośbę osadzonego można otrzymać odzież z jednostki penitencjarnej. Korzystanie z własnej odzieży jest nobilitujące, jest postrzegane przez osadzonych jako nagroda.

Podczas pobytu w Areszcie Śledczym w Ł., powód nie zgłaszał żadnych uwag odnośnie współosadzonych. Podczas rozmów z psychologiem czy wychowawcą powód atmosferę w celi określał jako dobrą i nie zgłaszał żadnych uwag ani skarg.

Powód w pozwanej jednostce kilkakrotnie korzystał z porady psychologa, a po przetransportowaniu go do Zakładu w T. także z porady psychiatry. Leczenie psychiatryczne podjął na początku 2014 r. i kontynuował je jedynie przez 1 miesiąc. Przerwał leczenie, gdyż wydawało mu się, że leki go otumaniają. /

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy uznał powództwo za niezasadne.

Sąd ocenił roszczenie powoda przez pryzmat art. 23 k.c. i 24 k.c. w związku z art. 448 k.c.

Sąd Okręgowy zaakcentował, że nie każde naruszenie dobra osobistego daje prawo do skorzystania z ochrony prawa cywilnego. Ochrona taka przysługuje jedynie przed bezprawnym naruszeniem dobra osobistego, którym jest zachowanie sprzeczne z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Przy czym bezprawność naruszenia dobra jest objęta domniemaniem prawnym, co przerzuca ciężar dowodowy na sprawcę. Okolicznościami kontratypowymi wyłączającymi bezprawność są na przykład: zgoda poszkodowanego, działanie w ramach obowiązku prawnego, wykonywanie własnego prawa podmiotowego, obrony koniecznej, czy wreszcie działanie podjęte w obronie uzasadnionego interesu społecznego lub prywatnego.

W przedmiotowej sprawie powód upatrywał zagrożenia swojego dobra osobistego w postaci godności w działaniach Administracji Zakładu Karnego. Z tej przyczyny Sąd odwołał się do regulacji prawnych określających sytuację prawną osób pozbawionych wolności, a w szczególności do kodeksu karnego wykonawczego.

Oceniając roszczenie powoda, który upatrywał źródeł swojego roszczenia w przebywaniu w warunkach przeludnienia Sąd pierwszej instancji odwołał się do art. 110 k.k.w. W ocenie tego Sądu przeludnienie aresztów śledczych i zakładów karnych może wpływać w istotny sposób zarówno na pogorszenie się warunków zdrowotnych, sanitarnych i bytowych uwięzienia, jak i na panujące wśród osadzonych nastroje. Sąd pierwszej instancji podzielił pogląd, że umieszczenie osoby pozbawionej wolności w celi o powierzchni przypadającej na osadzonego mniejszej niż 3 m² może stanowić wystarczającą przesłankę stwierdzenia naruszenia dóbr osobistych. Niemniej jednak na gruncie niniejszej sprawy powód w pozwanej jednostce nie przebywał ani jednego dnia w przeludnionej celi zważywszy, że przypadająca na jednego osadzonego powierzchnia celi wynosiła co najmniej 3 m².

Odnosząc się do żądanej kwoty tytułem zadośćuczynienia Sąd Okręgowy zaznaczył, że powód nie wykazał, aby pobyt w pozwanej jednostce, mógł wywołać u niego negatywne skutki psychiczne, zdrowotne bądź fizyczne powodujące poczucie krzywdy, innej niż wynikająca z samego faktu pozbawienia wolności i związanej z tym izolacji od świata zewnętrznego, ograniczenia swobody i wolnej woli decydowania o samym sobie. W tym wypadku powód powinien udowodniać, nie tyle złe warunki panujące w trakcie jego pobytu w celi, ale ewentualny ogrom poczucia własnej krzywdy, z tym związanej.

Przechodząc do szczegółowej analizy zarzutów sformułowanych przez powoda i mających świadczyć o naruszeniu jego dóbr osobistych przez pozwanego Sąd zaakcentował, że powód nie dowiódł, iż miały one cechy dręczenia lub upokarzania. Podkreślił, że odbywanie kary pozbawienia wolności niesie ze sobą w sposób immanentny wiele dolegliwości wyrażających się nie tylko w pozbawieniu możliwości swobody i w dużej mierze intymności, z uwagi na konieczność przebywania i wykonywania czynności życia codziennego w ściśle określonych, niekomfortowych

warunkach. Mając na względzie powyższe Sąd doszedł do przekonania, że samo osadzenie powoda w celi z częściowo wydzielonym kąciem sanitarnym z wyłącznie zimną wodą bieżącą, czy też wyposażonej w zużyty sprzęt bądź częściowo zniszczone przedmioty osobistego użytku jak koce, albo materace, nie narusza jego godności, czy prawa do intymności. Także jarzeniowe oświetlenie stosowane w celach pozwanej jednostki nie narusza w żaden sposób godności powoda. Jest to typowe oświetlenie stosowane w wielu miejscach publicznych, w tym także w szkołach. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego w razie wypalenia się jednej z jarzeniówek, była ona wymieniana na nową.

W sposób tożsamy Sąd pierwszej instancji ocenił pozostałe zarzuty powoda dotyczące zamontowania w oknach przesłon, czy monitorowania pomieszczenia, w którym przeprowadzana jest kontrola osobista osadzonych. Kontrola osobista osadzonych musi być przeprowadzana z uwzględnieniem przede wszystkim bezpieczeństwa zarówno funkcjonariuszy, jak i samych osadzonych, co z całą pewnością zapewnia stały monitoring tych pomieszczeń. Przesłony w oknach nie utrudniają dopływu świeżego powietrza do cel jak i światła, uniemożliwiają natomiast kontaktowanie się osadzonych między sobą jak i z osobami z zewnątrz.

Sąd nie dopatrył się także naruszenia jakiegokolwiek dobra osobistego powoda poprzez zbyt długie oczekiwanie na wizyty lekarskie. Powód w razie potrzeby był konsultowany przez lekarza jak i korzystał z pomocy psychologa, natomiast sama konieczność oczekiwania na wizytę, nie przesądza o naruszeniu godności, tym bardziej, iż osoby pozostające na wolności, też wielokrotnie oczekują na wizyty lekarskie. Nie potwierdził się także zarzut powoda o stosowaniu w pozwanej jednostce sztućców i naczyń nieprzeznaczonych do spożywania pokarmów. Przedmioty te posiadają wymagane atesty i certyfikaty, z których wynika, że są dopuszczone do obrotu na obszarze UE do kontaktu z żywnością. Sztućce, którymi posługują się osadzeni są bezpieczne w kontakcie z żywnością i spełniają parametry jakościowe i ochrony środowiska.

Powód nie udowodnił natomiast, aby był osadzony w celach zagrzybionych czy niedogrzanych z osobami nie zrównoważonymi emocjonalnie. W pozwanej jednostce osadzone są także osoby z zaburzeniami emocjonalnymi i powód mógł być zakwaterowany z takimi osobami w jednej celi, aczkolwiek nie wykazał w jakim okresie, w której celi, a także z którą z takich osób był osadzony. Jeżeli nawet przebywał w jednej celi z taką osobą, to nie ma podstaw do przyjęcia, że doszło w ten sposób do naruszenia jego dobra osobistego. Jak przyznaje sam powód osoby te nie były niebezpieczne dla otoczenia, one raczej groziły, że popełnią samobójstwo. Nie potwierdził się także zarzut powoda o braku zajęć KO. Część świadków będących osadzonymi w pozwany areszcie potwierdza, że uczestniczyli w takich zajęciach.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu zapadło w oparciu o art. 102 k.p.c.

Z uwagi na to, że powód był reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, a koszty z tym związane nie zostały przez powoda uiszczone, Sąd nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi tytułem świadczonej z urzędu pomocy prawnej na rzecz r. pr. F. K. kwotę 147,60 zł w oparciu o §10 ust. 1 pkt 25 w związku z art. §2 ust 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżył powód apelacją w całości, zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 24 k.c. w związku z art. 110 § 2 k.k.w., art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w R. w dniu 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 oraz art. 448 k.c. poprzez niezastosowanie ich do roszczenia powoda o zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych i uznanie, iż nie zostały naruszone jego dobra osobiste,
2. naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest:

a) naruszenie przepisów postępowania art. 217 § 1 k.p.c., art. 217 § 2 k.p.c. oraz art. 217 § 3 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. mające istotny wpływ na wynik sprawy poprzez oddalenie, postanowieniem z dnia 2 września 2014 r. zgłoszonych prawidłowo wniosków dowodowych powoda:

- z przeprowadzenia oględzin cel, w których przebywał osadzony,
- zobowiązanie Dyrektora Aresztu Śledczego w Ł. do wskazania nazwisk i miejsc zamieszkania wszystkich współosadzonych z powodem, wychowawców powoda, i innych osób z administracji tej jednostki penitencjarnej w celu powołania tych osób jako świadków na okoliczności warunków w jakich przebywał powód,
- dopuszczenie dowodu z zeznań wychowawców powoda,
- dopuszczenie dowodu z dokumentacji medycznej powoda,
- wystąpienie o przesłanie z Centralnego Zarządu Służby Więziennej skarg złożonych przez powoda dotyczących warunków w Areszcie Śledczym w Ł.,
- oraz dowód z przesłuchania świadka P. S.

z uwagi na to, że przeprowadzone dowody miały być na okoliczność - w ocenie Sądu - bezsporną w przedmiotowej sprawie bądź, że powyższe wnioski dowodowe nie dotyczą faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie,

a) naruszenie art. 278 § 1 k.p.c. w związku z art. 217 § 1 k.p.c., art. 217 § 3 k.p.c. i art. 227 k.p.c. mające istotny wpływ na wynik sprawy poprzez niewłaściwe zastosowanie to jest oddalenie, postanowieniem z dnia 2 września 2014 r., wniosków dowodowych powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych okulisty oraz ortopedy na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, które nie zostały dostatecznie wyjaśnione, a wymagały skorzystania z wiedzy osób posiadających wiadomości specjalne z zakresu okulistyki oraz ortopedii, tj. na okoliczność poniesionych urazów oraz pogorszenia stanu wzroku - w związku z warunkami, w jakich przebywał powód - mogących mieć wpływ na stan psychiczny powoda oraz jego krzywdę,

b) naruszenie art. 278 § 1 k.p.c. w związku z art. 217 § 1 k.p.c., art. 217 § 3 k.p.c. i art. 227 k.p.c. mające istotny wpływ na wynik sprawy, poprzez niewłaściwe zastosowanie to jest oddalenie, postanowieniem z dnia 2 września 2014 r., wniosku dowodowego powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu psychologii oraz psychiatrii na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, które nie zostały dostatecznie wyjaśnione, a wymagały skorzystania z wiedzy osób posiadających wiadomości specjalne z zakresu psychologii oraz psychiatrii, to jest na okoliczność wpływu na stan psychiczny warunków w jakich przebywał powód oraz poczucia jego krzywdy,

c) naruszenie przepisów postępowania art. 217 § 1 k.p.c., art. 217 § 2 k.p.c. oraz art. 217 § 3 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. mające istotny wpływ na wynik sprawy, poprzez oddalenie, postanowieniem z dnia 14 maja 2015r., wniosków dowodowych powoda o ustalenie czy świadkowie wskazani przez powoda przebywali w czasie postępowania przed sądem pierwszej instancji w zakładach karnych lub aresztach śledczych, co uniemożliwiało powodowi wskazanie właściwych adresów do korespondencji w celu wezwania tych świadków;

1. błąd w ustaleniach faktycznych, mający istotny wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia poprzez przyjęcie, że warunki w których przebywał powód w Areszcie Śledczym w Ł. nie mogły u niego spowodować naruszenia dóbr osobistych powoda ani wywołać u niego poczucia krzywdy,

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa i zasądzenie dochodzonej przez powoda kwoty, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Odpowiadając na apelację powoda strona pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania według norm prawem przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja strony powodowej nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, jak również ocenę prawną przeprowadzoną przez ten Sąd.

Większość zarzutów powoda dotyczących naruszenia przepisów postępowania sprowadza się do zarzucania Sądowi pierwszej instancji oddalenia wniosków dowodowych powoda, w tym wniosków zmierzających do zobowiązania strony pozwanej do przedstawienia danych osobowych osób mających być przesłuchanymi w charakterze świadków.

Nie podziеляjąc tak sformułowanego zarzutu przypomnieć należy, że zgodnie z art. 258 k.p.c. strona powołująca się na dowód ze świadków obowiązana jest dokładnie oznaczyć fakty, które mają być zeznaniami poszczególnych świadków stwierdzone, i wskazać świadków, tak by wezwanie ich do sądu było możliwe. Zgodnie z regułą rozkładu ciężaru dowodów to strony mają obowiązek udowodnienia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Skoro zatem powód zamierzał powołać dowód z zenań świadków, to powinien wskazać ich personalia, jak również adresy zamieszkania. Sąd może wyznaczyć stronie termin na przedstawienie danych dotyczących świadka, natomiast nie ma obowiązku poszukiwać tych danych za stroną. Takie działanie Sądu stałyby w opozycji do obowiązującej w postępowaniu cywilnym zasady kontrydiktoryjności. Dlatego też Sąd Okręgowy miał prawo nie uwzględnić wniosku powoda złożonego w trybie art. 248 § 1 k.p.c. o zobowiązanie strony pozwanej do złożenia informacji na temat danych osobowych potencjalnych świadków, których strona powodowa mogłaby zgłosić na okoliczności podniesione w pozwie.

W przekonaniu Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy nie dopuścił się naruszenia wskazanych w apelacji przepisów procedury cywilnej nie przeprowadzając w sprawie dowodu z opinii biegłych sądowych z zakresu okulistyki, ortopedii, psychologii i psychiatrii. Zwrócić należy przede wszystkim uwagę, że teza dowodowa, jaka została zakreślona przez M. R. dla wskazanych wyżej biegłych, nie znajdowała oparcia w podstawie faktycznej, która została wskazana w pozwie. Inicjując postępowanie sądowe powód upatrywał bowiem naruszenia jego dobra osobistego w postaci godności w przebywaniu w niewłaściwych warunkach w trakcie izolacji penitencjarnej, między innymi w warunkach przeludnienia, zaciemnienia, zagrzybienia, czy też niewłaściwego odgródzenia kąceków sanitarnych. Apelujący nie argumentował natomiast, że te niewłaściwe warunki osadzenia wygenerowały po jego stronie krzywdę w postaci utraty zdrowia. Poruszając się w sferze faktów podnoszonych przez powoda przed Sądem Okręgowym, brak było podstaw do sięgania po dowód z opinii biegłych. Dowód ten ma wszak na celu ułatwienie Sądowi należytej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, wtedy gdy potrzebne są do tego wiadomości specjalne. Na gruncie niniejszej sprawy potrzeba taka, wobec okoliczności podnoszonych przez skarżącego, nie zaistniała.

W konsekwencji nie są zasadne także zarzuty naruszenia prawa materialnego, to jest art. 24 k.c. w związku z art. 110 § 2 k.w., art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 448 k.c.

Prawidłowo Sąd Okręgowy na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie ustalił, że w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda. W okresie przebywania w warunkach izolacji penitencjarnej, M. R. miał zapewnione minimalne, wymagane prawem warunki. W szczególności słusznie Sąd Okręgowy stwierdził, że powód nie udowodnił, że w Areszcie Śledczym w Ł. był osadzony w przeludnionej celi. Jego zeznania w tym zakresie są bowiem sprzeczne z treścią dołączonego do akt sprawy wykazu, z którego wynika, że w celach, w których przebywał powód nigdy nie przypadało na jednego osadzonego mniej niż 3m². Dowodu tego apelujący zaś nie zakwestionował skutecznie.

Ponadto skarżący miał zapewniony dostęp do służby zdrowia, zaś konieczność oczekiwania na wizytę lekarską, także w warunkach wolnościowych, nie jest czymś nadzwyczajnym. Natychmiastowa opieka medyczna udzielana jest jedynie w nagłych przypadkach, których powód nie zgłaszał.

Na zakończenie należy powtórzyć za Sądem Okręgowym, że każda osoba, która trafia do zakładu karnego czy też aresztu śledczego musi liczyć się z pewnymi niedogodnościami, w szczególności z tym, że jej potrzeby zarówno, co do przydziału środków higieny osobistej czy też co do żywienia jak i co do ogólnie pojętych warunków bytowych, będą zaspokajane jedynie na poziomie niezbędnego minimum. Zaspokajanie potrzeb więźniów finansowane jest ze środków Skarbu Państwa, który jest zobowiązany do prawidłowego wydatkowania środków budżetowych, trudno więc wymagać aby uzasadnione było zapewnienie osadzonemu zaspokojenia ich potrzeb na poziomie wyższym od minimalnego.

Z przyczyn omówionych powyżej Sąd Apelacyjny, uznając, że brak jest podstaw do zasądzenia zadośćuczynienia od strony pozwanej, oddalił apelację jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c.

Z uwagi na to, że powód był reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, a koszty z tym związane nie zostały przez powoda uiszczone, Sąd nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi tytułem świadczonej z urzędu pomocy prawnej na rzecz radcy prawnego F. K. kwotę 147,60 zł w oparciu o § 10 ust. 1 pkt 25 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 oraz § 2 ust 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.